

volledige gegevens sturen en kollektie A weer een raadsel blijft.

Het blijft voor ons gevoel allemaal een gis, *Cortinarius casimiri* "to be or not to be". Maar Dr. Huysman was zo vriendelijk ons zijn materiaal te sturen van wat hij destijds als *C. casimiri* had gedetermineerd en dat leek makroskopisch precies op onze kollektie A, terwijl de sporen ook goed klopten.

Literatuur:

1. Huysman, H.S.C. (1955). Observations on Agarics. - Fungus 25: 18-43.
2. Favre, J. (1955). Les champignons supérieurs de la zone alpine du Parc national Suisse. - Ergebnisse der wissenschaftlichen Untersuchung des Schweizerischen Nationalparks. 5 (neue Folge 33): 1-212.
3. Favre, J. (1960). Catalogue descriptif des champignons supérieurs de la zone subalpine du Parc national Suisse. - Ergebnisse der wissenschaftlichen Untersuchung des Schweizerischen Nationalparks. 6 (neue Folge, 42) 323-610.
4. Moser, M. (1967). Die Röhrlinge und Blätterpilze (Agaricales). - H. Gams, Kl. Kryptogamenflora, IIb/2,3e Auflage, Stuttgart.
5. Munsell Color Company. (1971). Munsell Color Charts. Baltimore.
6. Velenovsky, J. (1921). České Houby. III. p. 464. Praag.

DRIE GANODERMA SOORTEN UIT NEDERLAND

P.B. Jansen

Paul Windhausenweg 26
Breda

Bij een bezoek aan het Landgoed "Linschoten" op 1 mei van dit jaar wees de Heer van der Voo ons een paar prachtige Tonderzwammen op een eerbiedwaardige oude beuk. Hij dacht, dat het de gewone Platte Tonderzwam was, *Ganoderma applanatum*. Maar de habitus deed me meteen denken aan de reusachtige vruchtlichamen van *Ganoderma europaeum* (= *G. adspersum*), die dr. Jahn ons een aantal jaren geleden vol trots toonde in het Teutoburgerwoud, ook aan oude beuken.

Ik nam een klein overjarig stukje mee naar huis en kon met behulp van het mikroskoop vaststellen, dat het inderdaad niet

Ganoderma applanatum was, maar *Ganoderma adspersum*. De sporen van deze twee soorten zijn goed van elkaar te onderscheiden, die van *G. applanatum* zijn iets kleiner en lichter van kleur. Ik vond als maten 7-9 x 5,3-6 μ m voor *G. applanatum* en 9-11 x 6,5-7 μ m voor *G. adspersum*. Het verschil is ook zeer fraai te zien op de mikrofoto van deze sporen in het werk van Jahn (2: 130, afb. 47).

Maar ook zonder mikroskoop zijn beide soorten wel van elkaar te onderscheiden, Jahn geeft daarvoor een handig tabelletje (iets bekort):

	<u><i>Ganoderma adspersum</i></u>	<u><i>Ganoderma applanatum</i></u>
Vruchtlichaam	Vrij dik, boven onregelmatig knobbelig, onduidelijk gezoneerd, kant afgerond.	Typisch vlak (zelden hoefvormig en meer hoog dan breed), duidelijk gezoneerd, kant scherp.
Korst	Donkerbruin, mat, oud zeer hard, 0,5-1,5 mm dik	Grijs, grijsbruin, roodbruin of kaneelbruin, 0,2-0,5 mm dik.
Trama	Zeer dik, 20-60 mm, bij éénjarige eks. meer dan 2 x zo dik als buisjeslaag.	Meest minder dan 10 mm in het midden van de hoed, dunner of even dik als de buisjeslaag.
Trama-kleur	Diep donker roodbruin.	Onder korst kaneelbruin, boven buisjes en tussen buisjeslagen donkerder bruin.
Buisjeslagen	Meerjarige eks. meest met doorlopende buisjeslagen.	Meerjarige eks. hebben buisjeslagen gescheiden door 0,5-3(-10) mm dikke donkerbruine lagen.
Gallen	Geen gallen.	In vele streken van Europa met Tepelgallen.
Voorkomen	Meest op bomen in parken en langs wegen.	Meest in bossen.
Trama en buisjes	Zonder witte vlekken en strepen.	Bij oudere eks. vaak met witte vlekken en strepen ("patrijs trama").

Ganoderma adspersum is een eeuw geleden door Schulzer (1878) onder de naam *Polyporus adspersus* beschreven, maar deze beschrijving is blijkbaar weinig tot de mycologen doorgedrongen. De Belgische mycoloog Steyaert (4) beschreef hem in 1961 opnieuw onder de naam *Ganoderma europaeum* en onder deze naam kunt U hem ook in het boek van Jahn vinden. Donk (1) heeft echter in 1969 aangetoond, dat de beschrijvingen van Schulzer en Steyaert dezelfde soort betreffen

en volgens de regels der nomenklatuur moet (helaas! zegt Donk) de naam *Ganoderma adpersum* (Schulzer) Donk worden.

De soort is waarschijnlijk niet zo erg zeldzaam in ons land, maar veelal verkeerd gedetermineerd. Ik kon in het Rijksherbarium een gedeelte van de kollektie doorzien, waaruit bleek, dat onze paddestoel meestal op beuk groeit, maar er waren ook vondsten van eik, pruim, gouden regen en zelfs één van een lariksstronk. Tot heden zijn vondsten bekend uit Noord en Zuid-Holland, Utrecht, Gelderland, Noord-Brabant, Zeeland en Limburg.

Ganoderma applanatum is een algemeen voorkomende soort, meest op loofhout, graag op populier, maar ook wel op naaldbomen. Jahn vermeldt *Picea* en *Thuja*, zelf vond ik eksemplaren op Grove Den (*Pinus sylvestris*). Steyaert onderzocht veel tropisch materiaal, o.a. uit India, en geeft als substraat onder meer *Pinus*, *Cedrus*, *Picea* en *Abies*.

Tot slot nog iets over de derde soort: *Ganoderma kosteri*. Deze naam zal vele van onze lezers wel vreemd in de oren klinken en toch is het een soort uit Nederland. Sterker nog, hij is nog nooit buiten Nederland gevonden!

Deze soort werd door Steyaert ontdekt in de kollektie van het Rijksherbarium; er waren drie eksemplaren van aanwezig. Twee waren gevonden in 1954 in Gouda op een Vleugelnoot (*Pterocarya spec.*) en een derde in 1919 in Brummen (Geld.) op beuk.

Ganoderma kosteri vertoont zowel kenmerken van *G. adpersum* als van *G. applanatum*. De kleur, dof donker bruin, de grootte der sporen en het ontbreken van tramalagen tussen de buisjeslagen doen aan *G. adpersum* denken. Maar de dikte van de trama is veel geringer, meest minder dan 1 cm en bij het doorsnijden ziet men opvallende witte vlekken en strepen in trama en buisjeslaag, de bovenzijde is gezoneerd. Deze laatste drie kenmerken herinneren dus weer sterk aan *G. applanatum*.

Zou de mogelijkheid bestaan, dat het een kruising van de twee is? Daarvoor moeten we de Tepelgalvlieg *Agathomyia wankowiczii* er maar eens bij halen!

Literatuur:

1. Donk, M.A. (1969). Notes on European polypores-IV. On some species of *Ganoderma*. - Proceedings van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (C) 72: 273-282.
2. Jahn, H. (1963). Mitteleuropäische Porlinge. - Westfälische Pilzbriefe 4: 1-144.
3. Moens, J. (1971). *Ganoderma applanatum* en gallen. - Coolia 15: 25-34.
4. Steyaert, R.L. (1961). Genus *Ganoderma* (Polyporaceae) taxa nova. I. - Bulletin du Jardin botanique de Bruxelles 31: 69-83.